

Advies van het Europees Comité van de Regio's over het voorstel voor een verordening tot vaststelling van een programma voor het milieu en klimaatactie (LIFE) en tot intrekking van Verordening (EU) nr. 1293/2013

(2018/C 461/14)

Rapporteur:	Marco DUS (IT/PSE), gemeenteraadslid van Vittorio Veneto, Treviso
Referentiedocument:	Voorstel voor een verordening tot vaststelling van een programma voor het milieu en klimaatactie (LIFE) en tot intrekking van Verordening (EU) nr. 1293/2013
	COM(2018) 385 final — 2018/0209(COD)

I. AANBEVELINGEN VOOR WIJZIGINGEN

Wijzigingsvoorstel 1

Overweging 6

Door de Europese Commissie voorgestelde tekst	Wijzigingsvoorstel van het CvdR
<p>(6) Om de overkoepelende doelstellingen te verwezenlijken, is de tenuitvoerlegging van het pakket circulaire economie⁽¹⁾, van het beleidskader voor klimaat en energie 2030⁽²⁾,⁽³⁾,⁽⁴⁾, van de natuurwetgeving van de Unie⁽⁵⁾, en van aanverwant beleid⁽⁶⁾,⁽⁷⁾,⁽⁸⁾,⁽⁹⁾,⁽¹⁰⁾ van bijzonder belang.</p> <p>⁽¹⁾ COM(2015) 614 final van 2.12.2015 ⁽²⁾ Een beleidskader voor klimaat en energie in de periode 2020-2030, COM(2014) 15 final van 22.1.2014. ⁽³⁾ Een EU-strategie voor aanpassing aan de klimaatverandering, COM(2013) 216 final van 16.4.2013. ⁽⁴⁾ Pakket „Schone energie voor alle Europeanen”, COM(2016) 860 final van 30.11.2016. ⁽⁵⁾ Een actieplan voor de natuur, de mensen en de economie, COM(2017) 198 final van 27.4.2017. ⁽⁶⁾ Programma „Schone lucht voor Europa”, COM(2013) 918 final. ⁽⁷⁾ Richtlijn 2000/60/EG van het Europees Parlement en de Raad van 23 oktober 2000 tot vaststelling van een kader voor communautaire maatregelen betreffende het waterbeleid (PB L 327 van 22.12.2000, blz. 1). ⁽⁸⁾ Thematische strategie voor bodembescherming, COM(2006) 231 def. ⁽⁹⁾ Een Europese strategie voor emissiearme mobiliteit, COM(2016) 501 final. ⁽¹⁰⁾ Een actieplan inzake infrastructuur voor alternatieve brandstoffen volgens artikel 10, lid 6, van Richtlijn 2014/94/EU, 8.11.2017.</p>	<p>(6) Om de overkoepelende doelstellingen te verwezenlijken, is de tenuitvoerlegging van het pakket circulaire economie⁽¹⁾, van het beleidskader voor klimaat en energie 2030⁽²⁾,⁽³⁾,⁽⁴⁾, van het Zevende Milieuactieprogramma voor de periode tot en met 2020 en de eventuele opvolger daarvan⁽⁵⁾, van de natuurwetgeving van de Unie⁽⁶⁾, en van aanverwant beleid⁽⁷⁾,⁽⁸⁾,⁽⁹⁾,⁽¹⁰⁾,⁽¹¹⁾,⁽¹²⁾,⁽¹³⁾,⁽¹⁴⁾,⁽¹⁵⁾ van bijzonder belang.</p> <p>⁽¹⁾ COM(2015) 614 final van 2.12.2015 ⁽²⁾ Een beleidskader voor klimaat en energie in de periode 2020-2030, COM(2014) 15 final van 22.1.2014. ⁽³⁾ Een EU-strategie voor aanpassing aan de klimaatverandering, COM(2013) 216 final van 16.4.2013. ⁽⁴⁾ Pakket „Schone energie voor alle Europeanen”, COM(2016) 860 final van 30.11.2016. ⁽⁵⁾ Besluit nr. 1386/2013/EU. ⁽⁶⁾ Een actieplan voor de natuur, de mensen en de economie, COM(2017) 198 final van 27.4.2017. ⁽⁷⁾ Programma „Schone lucht voor Europa”, COM(2013) 918 final. ⁽⁸⁾ Richtlijn 2000/60/EG van het Europees Parlement en de Raad van 23 oktober 2000 tot vaststelling van een kader voor communautaire maatregelen betreffende het waterbeleid (PB L 327 van 22.12.2000, blz. 1). ⁽⁹⁾ Thematische strategie voor bodembescherming, COM(2006) 231 def. ⁽¹⁰⁾ Een Europese strategie voor emissiearme mobiliteit, COM(2016) 501 final. ⁽¹¹⁾ Een actieplan inzake infrastructuur voor alternatieve brandstoffen volgens artikel 10, lid 6, van Richtlijn 2014/94/EU, 8.11.2017. ⁽¹²⁾ Richtlijn 2002/49/EG inzake de evaluatie en de beheersing van omgevingslawaai. ⁽¹³⁾ Een Europese strategie voor kunststoffen in een circulaire economie, COM(2018) 28 final. ⁽¹⁴⁾ Richtlijn 2007/60/EG over beoordeling en beheer van overstromingsrisico's. ⁽¹⁵⁾ Mededeling „Groene infrastructuur (GI) — Versterking van Europa's natuurlijke kapitaal”, COM(2013) 249 final.</p>

Motivering

Spreekt voor zich.

Wijzigingsvoorstel 2

Overweging 7

Door de Europese Commissie voorgestelde tekst	Wijzigingsvoorstel van het CvdR
(7) Om de verplichtingen van de Unie in het kader van de Overeenkomst van Parijs inzake klimaatverandering na te komen, is het nodig de Unie om te vormen tot een energie-efficiënte, koolstofarme en klimaatbestendige samenleving. Dit vereist op zijn beurt acties, in het bijzondere gericht op de sectoren die het meest bijdragen tot het huidige niveau van CO ₂ -uitstoot en verontreiniging, die bijdragen tot de tenuitvoerlegging van het beleidskader voor klimaat en energie 2030 en de geïntegreerde nationale energie- en klimaatplannen van de lidstaten, alsmede tot de voorbereidingen voor de klimaat- en energie-strategie van de Unie voor het midden van deze eeuw en voor de lange termijn. Het programma moet ook maatregelen omvatten die bijdragen tot de tenuitvoerlegging van het beleid van de Unie voor aanpassing aan de klimaatverandering om de kwetsbaarheid voor de negatieve gevolgen van klimaatverandering te verminderen.	(7) Om de verplichtingen van de Unie in het kader van de Overeenkomst van Parijs inzake klimaatverandering na te komen, is het nodig de Unie om te vormen tot een energie-efficiënte, koolstofarme en klimaatbestendige samenleving. Dit vereist op zijn beurt acties, in het bijzondere gericht op de sectoren die het meest bijdragen tot het huidige niveau van CO ₂ -uitstoot en verontreiniging, die bijdragen tot de tenuitvoerlegging van het beleidskader voor klimaat en energie 2030 en de geïntegreerde nationale energie- en klimaatplannen van de lidstaten, alsmede tot de voorbereidingen voor de klimaat- en energie-strategie van de Unie voor het midden van deze eeuw en voor de lange termijn. Het programma moet ook maatregelen omvatten die bijdragen tot de tenuitvoerlegging van het beleid van de Unie voor aanpassing aan de klimaatverandering om de kwetsbaarheid voor de negatieve gevolgen van klimaatverandering te verminderen.

Motivering

Opmerking NL-vertaler: dit wijzigingsvoorstel is niet van toepassing op de Nederlandse vertaling.

Wijzigingsvoorstel 3

Overweging 8

Door de Europese Commissie voorgestelde tekst	Wijzigingsvoorstel van het CvdR
(8) De overgang naar schone energie levert een essentiële bijdrage aan de klimaatmitigatie, met positieve neveneffecten voor het milieu. Acties voor capaciteitsopbouw ter ondersteuning van de overgang naar schone energie, die tot en met 2020 uit Horizon 2020 worden gefinancierd, moeten in het programma worden opgenomen, aangezien zij niet tot doel hebben excellentie te financieren en innovatie te genereren, maar om ervoor te zorgen dat reeds beschikbare technologie die zal bijdragen aan klimaatmitigatie, gemakkelijker wordt overgenomen. De opname in het programma van deze activiteiten voor capaciteitsopbouw biedt mogelijkheden voor synergieën tussen de subprogramma's en vergroot de algehele samenhang van de financiering door de Unie. Daarom moeten gegevens worden verzameld en verspreid met betrekking tot het overnemen van bestaande onderzoeks- en innovatieresultaten in de LIFE-projecten, met inbegrip van die uit het programma Horizon Europa en de programma's die daaraan voorafgingen.	(8) De overgang naar schone energie levert een essentiële bijdrage aan de klimaatmitigatie, met positieve neveneffecten voor het milieu. Acties voor capaciteitsopbouw ter ondersteuning van de overgang naar schone energie, die tot en met 2020 uit Horizon 2020 worden gefinancierd, moeten in het programma worden opgenomen tegen hetzelfde medefinancieringspercentage , aangezien zij niet tot doel hebben excellentie te financieren en innovatie te genereren, maar om ervoor te zorgen dat reeds beschikbare technologie die zal bijdragen aan klimaatmitigatie, gemakkelijker wordt overgenomen. De opname in het programma van deze activiteiten voor capaciteitsopbouw biedt mogelijkheden voor synergieën tussen de subprogramma's en vergroot de algehele samenhang van de financiering door de Unie. Daarom moeten gegevens worden verzameld en verspreid met betrekking tot het overnemen van bestaande onderzoeks- en innovatieresultaten in de LIFE-projecten, met inbegrip van die uit het programma Horizon Europa en de programma's die daaraan voorafgingen.

Motivering

Het medefinancieringspercentage voor regio's en steden bedraagt 100 % in het kader van Horizon 2020.

Wijzigingsvoorstel 4

Overweging 9

Door de Europese Commissie voorgestelde tekst	Wijzigingsvoorstel van het CvdR
<p>(9) Volgens ramingen in de effectbeoordelingen van de wetgeving inzake schone energie zullen voor de verwezenlijking van de energiedoelstellingen van de Unie voor 2030 in de periode 2021-2030 aanvullende investeringen van 177 miljard EUR per jaar nodig zijn. De grootste tekortkomingen betreffen de investeringen in het koolstofvrij maken van gebouwen (energie-efficiëntie en kleinschalige hernieuwbare energiebronnen), waar kapitaal naar projecten met een sterk gedistribueerd karakter moet worden geleid. Een van de doelstellingen van het subprogramma Overgang naar schone energie is om capaciteit op te bouwen voor het ontwikkelen en bundelen van projecten, hetgeen ook bijdraagt tot het opnemen van middelen uit de Europese structuur- en investeringsfondsen en het katalyseren van investeringen in schone energie, ook met behulp van de financiële instrumenten van InvestEU.</p>	<p>(9) Volgens ramingen in de effectbeoordelingen van de wetgeving inzake schone energie zullen voor de verwezenlijking van de energiedoelstellingen van de Unie voor 2030 in de periode 2021-2030 aanvullende investeringen van 177 miljard EUR per jaar nodig zijn. De grootste tekortkomingen betreffen de investeringen in het koolstofvrij maken van gebouwen (energie-efficiëntie en gedecentraliseerde hernieuwbare energiebronnen voor alle soorten energieverbruik, vooral met het oog op verwarming en airconditioning), waar kapitaal naar projecten met een sterk gedistribueerd karakter moet worden geleid, bijvoorbeeld door proefprojecten op het niveau van kleine stedelijke agglomeraties en bevolkingskernen en afgelegen woningen op het platteland te bevorderen. Een van de doelstellingen van het subprogramma Overgang naar schone energie is om capaciteit op te bouwen voor het ontwikkelen en bundelen van projecten, hetgeen ook bijdraagt tot het opnemen van middelen uit de Europese structuur- en investeringsfondsen en het katalyseren van investeringen in schone energie, ook met behulp van de financiële instrumenten van InvestEU.</p>

Motivering

Het koolstofvrij maken van de bouwsector is een essentiële stap om de klimaat- en energiedoelstellingen van de EU te verwezenlijken en bijgevolg om de doelstellingen van de Overeenkomst van Parijs te halen. Wel is het belangrijk om meer nadruk te leggen op het energieverbruik in verband met verwarming en airconditioning, dat een aanzienlijk aandeel heeft in het Europese energieverbruik.

Wijzigingsvoorstel 5

Overweging 12

Door de Europese Commissie voorgestelde tekst	Wijzigingsvoorstel van het CvdR
<p>(12) Uit het recentste evaluatiepakket inzake de tenuitvoerlegging van het milieubeleid⁽¹⁾ blijkt dat er aanzienlijke vooruitgang moet worden geboekt om vaart te zetten achter de tenuitvoerlegging van het milieuacquis van de Unie en ervoor te zorgen dat milieu- en klimaatdoelstellingen beter in ander beleid worden opgenomen. Het programma moet dan ook als katalysator fungeren om de vereiste vooruitgang te kunnen ontwikkelen door nieuwe benaderingen te ontwikkelen, testen en dupliceren; beleidsontwikkeling, toezicht en beoordeling te ondersteunen; de betrokkenheid van belanghebbenden te versterken; investeringen te mobiliseren binnen het geheel aan investeringsprogramma's van de Unie of andere financieringsbronnen en acties te ondersteunen om de verschillende belemmeringen voor de doeltreffende tenuitvoerlegging van de belangrijkste in de milieuwetgeving voorgeschreven plannen weg te nemen.</p> <p>⁽¹⁾ Mededeling van de Commissie aan het Europees Parlement, de Raad, het Europees Economisch en Sociaal Comité en het Comité van de Regio's — EU-evaluatie van de tenuitvoerlegging van het milieubeleid: Gemeenschappelijke uitdagingen en hoe inspanningen te bundelen om betere resultaten te realiseren (COM(2017) 63 final).</p>	<p>(12) Uit het recentste evaluatiepakket inzake de tenuitvoerlegging van het milieubeleid⁽¹⁾ blijkt dat er aanzienlijke vooruitgang moet worden geboekt om vaart te zetten achter de tenuitvoerlegging van het milieuacquis van de Unie en ervoor te zorgen dat milieu- en klimaatdoelstellingen beter in ander beleid worden opgenomen. Het programma moet dan ook als katalysator fungeren om de vereiste vooruitgang te kunnen ontwikkelen door nieuwe benaderingen te ontwikkelen, testen en dupliceren; beleidsontwikkeling, evaluatie, toezicht en beoordeling te ondersteunen; betere bewustwording en communicatie te bevorderen; goede governance te ontwikkelen; de betrokkenheid van belanghebbenden te versterken zodat ze weerbaarder worden t.o.v. de wereldwijde veranderingen; investeringen te mobiliseren binnen het geheel aan investeringsprogramma's van de Unie of andere financieringsbronnen en acties te ondersteunen om de verschillende belemmeringen voor de doeltreffende tenuitvoerlegging van de belangrijkste in de milieuwetgeving voorgeschreven plannen weg te nemen.</p> <p>⁽¹⁾ Mededeling van de Commissie aan het Europees Parlement, de Raad, het Europees Economisch en Sociaal Comité en het Comité van de Regio's — EU-evaluatie van de tenuitvoerlegging van het milieubeleid: Gemeenschappelijke uitdagingen en hoe inspanningen te bundelen om betere resultaten te realiseren (COM(2017) 63 final).</p>

Motivering

Betere governance, met name door de bewustmaking en het betrekken van belanghebbenden, is essentieel om de milieudoelstellingen te verwezenlijken. Deze prioriteiten worden uitdrukkelijk genoemd in het vorige LIFE-programma en het Comité van de Regio's vindt dat ze moeten worden gehandhaafd.

Wijzigingsvoorstel 6

Overweging 15

Door de Europese Commissie voorgestelde tekst	Wijzigingsvoorstel van het CvdR
<p>(15) De vrijwillige regeling ten behoeve van biodiversiteit en ecosysteemdiensten in de Europese landen en gebieden overzee en gebieden overzee (BEST) bevordert de instandhouding van biodiversiteit, met inbegrip van mariene biodiversiteit, en het duurzame gebruik van ecosysteemdiensten, met inbegrip van op ecosystemen gebaseerde benaderingen van de mitigatie van en aanpassing aan klimaatverandering, in de ultraperifere gebieden van de Unie en de landen en gebieden overzee. BEST heeft bijgedragen aan bewustmaking met betrekking tot het ecologische belang van de ultraperifere gebieden en de landen en gebieden overzee voor het behoud van de wereldwijde biodiversiteit. In hun ministeriële verklaringen van 2017 en 2018 hebben de landen en gebieden overzee hun waardering geuit voor dit programma voor kleine subsidies ten behoeve van de biodiversiteit. Het is passend ervoor te zorgen dat het programma de financiering van kleine subsidies voor de biodiversiteit in zowel de ultraperifere gebieden als de landen en gebieden overzee voort kan zetten.</p>	<p>(15) De vrijwillige regeling ten behoeve van biodiversiteit en ecosysteemdiensten in de Europese landen en gebieden overzee en gebieden overzee (BEST) bevordert de instandhouding van biodiversiteit, met inbegrip van mariene biodiversiteit, en het duurzame gebruik van ecosysteemdiensten, met inbegrip van op ecosystemen gebaseerde benaderingen van de mitigatie van en aanpassing aan klimaatverandering, in de ultraperifere gebieden van de Unie en de landen en gebieden overzee. BEST heeft bijgedragen aan bewustmaking met betrekking tot het ecologische belang van de ultraperifere gebieden en de landen en gebieden overzee voor het behoud van de wereldwijde biodiversiteit. In hun ministeriële verklaringen van 2017 en 2018 hebben de landen en gebieden overzee hun waardering geuit voor dit programma voor kleine subsidies ten behoeve van de biodiversiteit. Het is passend ervoor te zorgen dat het programma de financiering van kleine subsidies voor de biodiversiteit in zowel de ultraperifere gebieden als de landen en gebieden overzee voort kan zetten, overeenkomstig de doelstellingen en maatregelen die deel uitmaken van een nieuw en sterker strategisch partnerschap met de ultraperifere gebieden van de Europese Unie ⁽¹⁾.</p> <p>⁽¹⁾ Zoals geformuleerd in COM(2017) 623 final, „Een nieuw en sterker strategisch partnerschap met de ultraperifere gebieden van de EU”.</p>

Motivering

Ter precisering.

Wijzigingsvoorstel 7

Overweging 17

Door de Europese Commissie voorgestelde tekst	Wijzigingsvoorstel van het CvdR
<p>(17) De langetermijndoelstelling van de Unie voor het beleid inzake luchtkwaliteit is om luchtkwaliteitsniveaus te behalen die geen significante negatieve effecten en risico's voor de menselijke gezondheid met zich meebrengen. Het publieke bewustzijn over luchtvervuiling is sterk ontwikkeld en burgers verwachten dat de overheid optreedt. In Richtlijn (EU) 2016/2284 van het Europees Parlement en de Raad wordt de rol benadrukt die financiering door de Unie kan spelen bij de verwezenlijking van de doelstellingen op het gebied van schone lucht. Het programma moet daarom projecten, waaronder strategische geïntegreerde projecten, ondersteunen die het potentieel hebben om publieke en particuliere middelen aan te trekken, om voorbeelden van goede praktijken onder de aandacht te brengen en om als katalysator te fungeren voor de tenuitvoerlegging van plannen en wetgeving inzake luchtkwaliteit op lokaal, regionaal, multiregionaal, nationaal en transnationaal niveau.</p>	<p>(17) De langetermijndoelstelling van de Unie voor het beleid inzake luchtkwaliteit is om luchtkwaliteitsniveaus te behalen die geen significante negatieve effecten en risico's voor de menselijke gezondheid met zich meebrengen. Het publieke bewustzijn over luchtvervuiling is sterk ontwikkeld en burgers verwachten dat de overheid optreedt. In Richtlijn (EU) 2016/2284 van het Europees Parlement en de Raad wordt de rol benadrukt die financiering door de Unie kan spelen bij de verwezenlijking van de doelstellingen op het gebied van schone lucht. Het programma moet daarom projecten, waaronder strategische geïntegreerde projecten, ondersteunen die het potentieel hebben om publieke en particuliere middelen aan te trekken, om voorbeelden van goede praktijken onder de aandacht te brengen en om als katalysator te fungeren voor de tenuitvoerlegging van plannen en wetgeving inzake luchtkwaliteit op lokaal, regionaal, multiregionaal, nationaal en transnationaal niveau. Deze inspanningen om de luchtkwaliteit te verbeteren moeten in overeenstemming zijn met de vereisten inzake de vermindering van de broeikasgassenuitstoot en met de noodzaak om de gehele Europese economie op de lange termijn koolstofvrij te maken, waarbij de op fossiele bronnen gebaseerde energie-infrastructuur geleidelijk wordt vervangen door een infrastructuur op basis van hernieuwbare bronnen wanneer dat technisch en economisch mogelijk is.</p>

Motivering

De luchtkwaliteit houdt rechtstreeks verband met de verbranding van fossiele energie voor vervoer, verwarming en airconditioning en in het algemeen voor de productie van elektriciteit. Het koolstofvrij maken van deze sectoren heeft derhalve een directe impact op de luchtkwaliteit en op de volksgezondheid. Het LIFE-programma moet de opties bestuderen om de uitstoot van verontreinigende gassen in dergelijke projecten terug te dringen. Wanneer er een alternatief bestaat dat werkt op een hernieuwbare energiebron, moet het LIFE-programma het alternatief promoten in plaats van apparatuur met een hoge broeikasgassenuitstoot te vervangen die wel efficiënter is, maar nog altijd werkt op fossiele energie, mits de investering in kwestie kosteneffectief is.

Wijzigingsvoorstel 8

Nieuwe overweging 17 bis na overweging 17

Door de Europese Commissie voorgestelde tekst	Wijzigingsvoorstel van het CvdR
	(17 bis) Bijzondere aandacht moet uitgaan naar de bevordering van het afschaffen van bronnen van luchtvervuiling, zoals met name huishoudelijke verwarmingssystemen en elektriciteitscentrales op basis van de meest vervuilende fossiele brandstoffen. Om het probleem van de luchtvervuiling te bestrijden moeten de inspanningen worden geconcentreerd op een transitie naar hernieuwbare en andere schone energiebronnen, waarbij een middellange- en langetermijnvisie wordt bevorderd.

Motivering

In de EU is de verwarming van huizen door middel van kolen een grote bron van luchtvervuiling, met schadelijke gevolgen voor de volksgezondheid. Wanneer dat technisch en financieel mogelijk is moet de overgang naar hernieuwbare en andere schone energiebronnen worden bevorderd, in overeenstemming met het streven naar een koolstofvrije bouwsector zoals vastgelegd in de richtlijn energieprestatie van gebouwen.

Wijzigingsvoorstel 9

Overweging 20

Door de Europese Commissie voorgestelde tekst	Wijzigingsvoorstel van het CvdR
(20) Verbetering van de governance op het gebied van milieu en klimaatverandering en van daarmee verband houdende kwesties met betrekking tot de overgang naar schone energie, vereist betrokkenheid van het maatschappelijk middenveld dankzij bewustmaking van het publiek, consumentenparticipatie, en een bredere betrokkenheid van belanghebbenden, met inbegrip van niet-gouvernementele organisaties, bij het overleg over en de tenuitvoerlegging van aanverwant beleid.	(20) Verbetering van de governance op het gebied van milieu en klimaatverandering en van daarmee verband houdende kwesties met betrekking tot de overgang naar schone energie, vereist betrokkenheid van het maatschappelijk middenveld dankzij bewustmaking van het publiek, onder meer aan de hand van een communicatiestrategie waarin rekening wordt gehouden met nieuwe media en sociale netwerken en die de consumentenparticipatie en de betrokkenheid van belanghebbenden vergroot , met inbegrip van niet-gouvernementele organisaties, bij het overleg over en de tenuitvoerlegging van aanverwant beleid. Als lokale en regionale overheden — die volgens het subsidiariteitsbeginsel het dichtst bij de burgers staan — betrokken worden en medeverantwoordelijkheid krijgen, overeenkomstig de rol die in de Overeenkomst van Parijs aan steden, regio's en lokale besturen wordt toebedeeld, kan dat ertoe bijdragen om belangrijke resultaten te boeken op het gebied van milieu, energie en klimaat, zoals blijkt uit het toenemende succes van het Burgemeestersconvenant en andere gemeentelijke klimaat- en milieunetwerken.

Motivering

Het is belangrijk om te wijzen op de noodzaak van moderne communicatie en om het Burgemeestersconvenant te noemen, een inmiddels wereldwijd initiatief dat een groot succes is wat betreft het betrekken en verantwoordelijk maken van de bestuurslagen die het dichtst bij de burgers staan.

Wijzigingsvoorstel 10

Overweging 22

Door de Europese Commissie voorgestelde tekst	Wijzigingsvoorstel van het CvdR
(22) Het programma moet marktdeelnemers voorbereiden op en ondersteunen bij de overgang naar een schone, circulaire, energie-efficiënte, koolstofarme en klimaatbestendige economie door nieuwe zakelijke kansen te toetsen, beroepsvaardigheden te verbeteren, de toegang van consumenten tot duurzame producten en diensten te vergemakkelijken, opinie- en smaakmakers over te halen zich voor dit doel in te zetten en hen daartoe de gelegenheid te bieden, en nieuwe methoden te testen voor aanpassing van de bestaande processen en het ondernemingslandschap. Ter ondersteuning van een bredere marktintroductie van duurzame oplossingen moeten maatschappelijk draagvlak en consumentenparticipatie worden gecultiveerd.	(22) Het programma moet marktdeelnemers voorbereiden op en ondersteunen bij de overgang naar een schone, circulaire, energie-efficiënte, koolstofarme en klimaatbestendige economie door nieuwe zakelijke kansen te toetsen, beroepsvaardigheden te verbeteren, de toegang van consumenten tot duurzame producten en diensten te vergemakkelijken, opinie- en smaakmakers over te halen zich voor dit doel in te zetten en hen daartoe de gelegenheid te bieden, en nieuwe methoden te testen voor aanpassing van de bestaande processen en het ondernemingslandschap. Ter ondersteuning van een bredere marktintroductie van duurzame oplossingen en met name de invoering van innovatieve, duurzame en hernieuwbare energietechnologieën moeten deze bekendgemaakt en algemeen onder de aandacht gebracht worden, teneinde het maatschappelijk draagvlak en de consumentenparticipatie te bevorderen.

Motivering

Dankzij technologische en marktontwikkelingen en (ook) dankzij overheidssteun zijn de kosten voor het installeren van hernieuwbare-energiesystemen in de voorbije tien jaar flink gedaald. We moeten op deze weg doorgaan om het Europees energiepotentieel ten volle te ontwikkelen door gebruik te maken van alternatieve energiebronnen die nu nog weinig worden toegepast (zoals oceaanenergie en geothermie) en door de EU op energiegebied onafhankelijk te maken van derde landen.

Wijzigingsvoorstel 11

Nieuwe overweging 24 bis na overweging 24

Door de Europese Commissie voorgestelde tekst	Wijzigingsvoorstel van het CvdR
	(24 bis) Gezien het groeiend aantal natuurrampen ten gevolge van de klimaatverandering in de Europese Unie en de tekortschietende bestaande preventie-instrumenten dient het programma steun te verlenen aan initiatieven ter versterking van strategieën om de klimaatverandering tegen te gaan teneinde het hoofd te bieden aan natuurrampen die hiermee verband houden.

Motivering

Het groeiend aantal natuurrampen en de ontoereikendheid van de preventie-instrumenten houden in dat de bijdrage van het LIFE-programma ter ondersteuning van initiatieven ter versterking van strategieën om de klimaatverandering tegen te gaan om rampen het hoofd te bieden, van essentieel belang is.

Wijzigingsvoorstel 12

Overweging 25

Door de Europese Commissie voorgestelde tekst	Wijzigingsvoorstel van het CvdR
(25) Bij de tenuitvoerlegging van het programma moet terdege rekening worden gehouden met de strategie voor ultraperifere gebieden in het licht van artikel 349 VWEU en de specifieke behoeften en kwetsbaarheden van deze gebieden. Ander beleid van de Unie dan dat op het gebied van het milieu, het klimaat en, waar relevant, de overgang naar schone energie moet ook in aanmerking worden genomen.	(25) Bij de tenuitvoerlegging van het programma moet terdege rekening worden gehouden met de strategie voor ultraperifere gebieden in het licht van artikel 349 VWEU en de specifieke behoeften en kwetsbaarheden van deze gebieden. Ander beleid van de Unie dan dat op het gebied van het milieu, het klimaat, de circulaire economie en, waar relevant, de overgang naar schone energie moet ook in aanmerking worden genomen. De financiering van deze strategie moet op specifieke en gedifferentieerde wijze in het programma worden opgenomen.

Motivering

Het wordt noodzakelijk geacht om er expliciet op te wijzen dat de ultraperifere regio's in het licht van de veranderingen in de wereld en de klimaatverandering grotere risico's lopen, dat ze specifiek kwetsbaar zijn en afhankelijk zijn van de gebieden op het Europese vasteland.

Wijzigingsvoorstel 13

Nieuwe overweging 26 bis na overweging 26

Door de Europese Commissie voorgestelde tekst	Wijzigingsvoorstel van het CvdR
	(26 bis) De Europese groeperingen voor territoriale samenwerking (EGTS'en) komen in aanmerking en kunnen een rechtsinstrument zijn voor de tenuitvoerlegging van het LIFE-programma. EGTS'en hebben immers een structuur die vergelijkbaar is met die van een consortium en de meeste EGTS'en zijn over de landsgrenzen actief. Dankzij deze kenmerken kunnen zij de uitvoering van projecten vanuit operationeel en financieel oogpunt centraal aansturen.

Motivering

Het gebruik van EGTS'en moet worden bevorderd en er moet voor worden gezorgd dat ze in aanmerking komen, net als consortia.

Wijzigingsvoorstel 14

Overweging 31

Door de Europese Commissie voorgestelde tekst	Wijzigingsvoorstel van het CvdR
De financieringsvormen en de uitvoeringsmethoden moeten worden gekozen op basis van de mogelijkheden die zij bieden voor het vervullen van de specifieke doelstellingen van de acties en voor het behalen van resultaten, waarbij met name rekening wordt gehouden met de kosten van controles, de administratieve lasten en het te verwachten risico op niet-naleving. Wat subsidies betreft, moet dit mede inhouden dat het gebruik van vaste bedragen, forfaits en schalen van eenheidskosten wordt overwogen.	De financieringsvormen en de uitvoeringsmethoden moeten worden gekozen op basis van de mogelijkheden die zij bieden voor het vervullen van de specifieke doelstellingen van de acties en voor het behalen van resultaten, waarbij met name rekening wordt gehouden met de kosten van controles, de administratieve lasten en het te verwachten risico op niet-naleving. Wat subsidies betreft, moet dit mede inhouden dat het gebruik van vaste bedragen, forfaits en schalen van eenheidskosten wordt overwogen en o.m. ook personeelskosten in aanmerking komen. Dit zou helpen om het administratieve werk dat verband houdt met de deelname aan projecten te vereenvoudigen.

Motivering

Het is belangrijk dat er steun kan worden verleend voor de personeelskosten, want dit kan in belangrijke mate bijdragen aan een succesvolle projectdeelname, met name voor kleinere organisaties.

Wijzigingsvoorstel 15

Artikel 3, lid 1

Door de Europese Commissie voorgestelde tekst	Wijzigingsvoorstel van het CvdR
(1) De algemene doelstelling van het programma is bij te dragen aan de overgang naar een schone, circulaire, energie-efficiënte, koolstofarme en klimaatbestendige economie, onder meer door de overgang naar schone energie, alsmede aan de bescherming en verbetering van de kwaliteit van het milieu en aan tot staan brengen en ombuigen van biodiversiteitsverlies, en aldus bij te dragen tot duurzame ontwikkeling.	(1) De algemene doelstelling van het programma is bij te dragen aan de overgang naar een schone, circulaire, energie-efficiënte, koolstofarme en klimaatbestendige economie, onder meer door de overgang naar schone energie, alsmede aan de bescherming en verbetering van de kwaliteit van het milieu en aan tot staan brengen en ombuigen van biodiversiteitsverlies, en aldus bij te dragen tot duurzame ontwikkeling.

Motivering

Opmerking NL-vertaler: dit wijzigingsvoorstel is niet van toepassing op de Nederlandse vertaling.

Wijzigingsvoorstel 16

Artikel 3, lid 2

Door de Europese Commissie voorgestelde tekst	Wijzigingsvoorstel van het CvdR
2. De specifieke doelstellingen van het programma zijn:	2. De specifieke doelstellingen van het programma zijn:

Door de Europese Commissie voorgestelde tekst	Wijzigingsvoorstel van het CvdR
<p>a) ontwikkelen, demonstreren en bevorderen van innovatieve technieken en benaderingen ter verwezenlijking van de doelstellingen van de wetgeving en het beleid van de Unie inzake milieu en klimaat, met inbegrip van de overgang naar schone energie, en bijdragen tot de toepassing van de beste praktijken op het vlak van natuur en biodiversiteit;</p> <p>b) ondersteunen van de ontwikkeling en tenuitvoerlegging van, het toezicht op en de handhaving van de wetgeving en het beleid van de Unie ter zake, onder meer door de governance te verbeteren door middel van capaciteitsopbouw onder publieke en private actoren en betrokkenheid van het maatschappelijk middenveld;</p> <p>c) als katalysator fungeren voor de grootschalige invoering van succesvolle technische en beleidsmatige oplossingen voor de tenuitvoerlegging van de wetgeving en het beleid van de Unie ter zake, door resultaten te dupliceren, verwante doelstellingen te integreren in andere beleidsgebieden en in de praktijken in de publieke en private sector, investeringen te mobiliseren en de toegang tot financiering te verbeteren.</p>	<p>a) ontwikkelen, demonstreren en bevorderen van innovatieve technieken en benaderingen ter verwezenlijking van de doelstellingen van de wetgeving en het beleid van de Unie inzake milieu en klimaat, met inbegrip van de overgang naar schone energie, en bijdragen tot de toepassing van de beste praktijken op het vlak van natuur en biodiversiteit;</p> <p>b) ondersteunen van de ontwikkeling en tenuitvoerlegging van, het toezicht op en de handhaving van de wetgeving en het beleid van de Unie ter zake, onder meer door de governance te verbeteren door middel van capaciteitsopbouw onder publieke en private actoren en betrokkenheid van het maatschappelijk middenveld;</p> <p>c) als katalysator fungeren voor de grootschalige invoering van succesvolle technische en beleidsmatige oplossingen voor de tenuitvoerlegging van de wetgeving en het beleid van de Unie ter zake, door resultaten te dupliceren, verwante doelstellingen te integreren in andere beleidsgebieden en in de praktijken in de publieke en private sector, investeringen te mobiliseren en de toegang tot financiering te verbeteren.</p> <p><i>d) de synergieën versterken tussen strategieën voor klimaatveranderingsbestendigheid en de vermindering van het risico op natuurrampen in verband met klimaatverandering door de invoering van technische oplossingen zoals een duidelijke methode voor de risicoanalyse van natuurrampen.</i></p>

Motivering

Het groeiend aantal natuurrampen en de ontoereikendheid van de huidige preventie-instrumenten houden in dat de bijdrage van het LIFE-programma ter ondersteuning van oplossingen ter versterking van strategieën om de klimaatverandering tegen te gaan om rampen het hoofd te bieden, van essentieel belang is.

Wijzigingsvoorstel 17

Artikel 5

Door de Europese Commissie voorgestelde tekst	Wijzigingsvoorstel van het CvdR
<p>(1) De financiële middelen voor de uitvoering van het programma voor de periode 2021-2027 bedragen 5 450 000 000 EUR in lopende prijzen.</p> <p>(2) De indicatieve verdeling van het in lid 1 bedoelde bedrag is als volgt:</p>	<p>(1) De financiële middelen voor de uitvoering van dit programma over de periode 2021-2027 bedragen 6 780 000 000 EUR in lopende prijzen.</p> <p>(2) De indicatieve verdeling van het in lid 1 bedoelde bedrag is als volgt:</p>

Door de Europese Commissie voorgestelde tekst	Wijzigingsvoorstel van het CvdR
<p>3 500 000 000 EUR voor het gebied Milieu, waarvan</p> <p>2 150 000 000 EUR voor het subprogramma Natuur en biodiversiteit en</p> <p>1 350 000 000 EUR voor het subprogramma Circulaire economie en levenskwaliteit;</p> <p>1 950 000 000 EUR voor het gebied Klimaatactie, waarvan</p> <p>950 000 000 EUR voor het subprogramma Mitigatie van en aanpassing aan klimaatverandering en</p> <p>1 000 000 000 EUR voor het subprogramma Overgang naar schone energie.</p> <p>(3) De in de leden 1 en 2 bedoelde bedragen gelden onverminderd de toepassing van de bepalingen betreffende flexibiliteit die zijn neergelegd in Verordening (EU) xx/xx van het Europees Parlement en de Raad [de nieuwe Verordening betreffende het meerjarig financieel kader] en in het Financieel Reglement.</p>	<p>a) 4 165 000 000 EUR voor het gebied Milieu, waarvan</p> <p>(1) 2 315 000 000 EUR voor het subprogramma Natuur en biodiversiteit en</p> <p>(2) 1 850 000 000 EUR voor het subprogramma Circulaire economie en levenskwaliteit;</p> <p>b) 2 615 000 000 EUR voor het gebied Klimaatactie, waarvan</p> <p>(1) 1 450 000 000 EUR voor het subprogramma Mitigatie van en aanpassing aan klimaatverandering en</p> <p>(2) 1 165 000 000 EUR voor het subprogramma Overgang naar schone energie.</p> <p>(3) De in de leden 1 en 2 bedoelde bedragen gelden onverminderd de toepassing van de bepalingen betreffende flexibiliteit die zijn neergelegd in Verordening (EU) xx/xx van het Europees Parlement en de Raad [de nieuwe Verordening betreffende het meerjarig financieel kader] en in het Financieel Reglement.</p>

Motivering

Het nieuwe totaalbedrag voor het LIFE-programma is gebaseerd op een toename met een vermenigvuldigingsfactor van 1,7, zoals door de Europese Commissie aangekondigd, maar zonder de transfer van de eerder uit hoofde van Horizon 2020 gefinancierde maatregel voor de energietransitie, met speciale nadruk op het subprogramma Mitigatie van de klimaatverandering en Circulaire economie.

Wijzigingsvoorstel 18

Artikel 5, lid 3

Door de Europese Commissie voorgestelde tekst	Wijzigingsvoorstel van het CvdR
<p>3. De in de leden 1 en 2 bedoelde bedragen gelden onverminderd de toepassing van de bepalingen betreffende flexibiliteit die zijn neergelegd in Verordening (EU) xx/xx van het Europees Parlement en de Raad [de nieuwe Verordening betreffende het meerjarig financieel kader] en in het Financieel Reglement. 3 bis.</p>	<p>3. De in de leden 1 en 2 bedoelde bedragen gelden onverminderd de toepassing van de bepalingen betreffende flexibiliteit die zijn neergelegd in Verordening (EU) xx/xx van het Europees Parlement en de Raad [de nieuwe Verordening betreffende het meerjarig financieel kader] en in het Financieel Reglement. 3 bis.</p> <p><i>(3 bis) De Commissie is bevoegd overeenkomstig artikel 21 gedelegeerde handelingen vast te stellen teneinde het in de leden 1 en 2 van dit artikel bedoelde percentage met maximaal 10 % te verhogen, mits de totale middelen die voor twee opeenvolgende jaren zijn aangevraagd door middel van voorstellen die onder het prioritaire gebied Natuur en biodiversiteit vallen en die voldoen aan minimumkwaliteitseisen, meer dan 20 % hoger zijn dan het corresponderende bedrag berekend voor de twee aan die jaren voorafgaande jaren.</i></p>

Motivering

Spreekt voor zich. Hier wordt de flexibiliteitsclausule van het subprogramma Natuur en biodiversiteit herhaald zoals die is opgenomen in het LIFE-programma 2014-2020.

Wijzigingsvoorstel 19

Artikel 5, lid 5

Door de Europese Commissie voorgestelde tekst	Wijzigingsvoorstel van het CvdR
<p>(5) Ter verwezenlijking van de in artikel 3 bepaalde doelstellingen kan het programma door de Commissie uitgevoerde activiteiten ter ondersteuning van de voorbereiding, tenuitvoerlegging en mainstreaming van wetgeving en beleidsmaatregelen van de Unie inzake het milieu, het klimaat en, waar relevant, de overgang naar schone energie financieren. Zulke activiteiten zijn onder meer:</p> <p>a) informatie en communicatie, met inbegrip van bewustmakingscampagnes. Financiële middelen die in het kader van deze verordening worden toegewezen aan communicatieactiviteiten hebben ook betrekking op institutionele communicatie over de politieke prioriteiten van de Unie, evenals over de uitvoerings- en omzettingstatus van wetgeving van de Unie inzake het milieu, het klimaat en, waar relevant, schone energie;</p> <p>b) studies, onderzoeken, modellering en het uitwerken van scenario's;</p> <p>c) de voorbereiding, tenuitvoerlegging, monitoring, controle en evaluatie van niet door het programma gefinancierde projecten, beleidsmaatregelen, programma's en wetgeving;</p> <p>d) workshops, conferenties en vergaderingen;</p> <p>e) netwerkvorming en platforms voor beste praktijken;</p> <p>f) overige activiteiten.</p>	<p>(5) Ter verwezenlijking van de in artikel 3 bepaalde doelstellingen kan het programma door de Commissie uitgevoerde activiteiten ter ondersteuning van de voorbereiding, tenuitvoerlegging en mainstreaming van wetgeving en beleidsmaatregelen van de Unie inzake het milieu, het klimaat en, waar relevant, de overgang naar schone energie financieren. Zulke activiteiten zijn onder meer:</p> <p>a) informatie en communicatie, met inbegrip van bewustmakingscampagnes. Financiële middelen die in het kader van deze verordening worden toegewezen aan communicatieactiviteiten hebben ook betrekking op institutionele communicatie over de politieke prioriteiten van de Unie, evenals over de uitvoerings- en omzettingstatus van wetgeving van de Unie inzake het milieu, het klimaat en, waar relevant, schone energie;</p> <p>b) studies, onderzoeken, modellering en het uitwerken van scenario's;</p> <p>c) de voorbereiding, tenuitvoerlegging, monitoring, controle en evaluatie van niet door het programma gefinancierde projecten, acties voor de tenuitvoerlegging en de verbetering van de governance, beleidsmaatregelen, programma's en wetgeving;</p> <p>d) workshops, conferenties en vergaderingen;</p> <p>e) netwerkvorming en platforms voor beste praktijken;</p> <p>f) overige activiteiten.</p>

Motivering

Spreekt voor zich.

Wijzigingsvoorstel 20

Artikel 11, lid 5

Door de Europese Commissie voorgestelde tekst	Wijzigingsvoorstel van het CvdR
(5) Juridische entiteiten die deelnemen aan consortia van ten minste drie onafhankelijke entiteiten en die zijn gevestigd in verschillende lidstaten of met die lidstaten verbonden landen of gebieden overzee, in met het programma geassocieerde derde landen of in andere derde landen, komen in aanmerking.	(5) Juridische entiteiten die deelnemen aan consortia van ten minste drie onafhankelijke entiteiten en die zijn gevestigd in verschillende lidstaten of met die lidstaten verbonden landen of gebieden overzee, in met het programma geassocieerde derde landen of in andere derde landen, komen in aanmerking. <i>(5 bis) Europese groeperingen voor territoriale samenwerking (EGTS'en) worden gelijkgesteld aan consortia die zijn gevestigd in verschillende lidstaten of met die lidstaten verbonden landen of gebieden overzee.</i>

Motivering

Het gebruik van EGTS'en moet worden bevorderd en er moet voor worden gezorgd dat ze in aanmerking komen, net als consortia.

Wijzigingsvoorstel 21

Artikel 13 (a)

Door de Europese Commissie voorgestelde tekst	Wijzigingsvoorstel van het CvdR
a) door het programma gefinancierde projecten ondermijnen geen doelstellingen van het programma op het gebied van milieu, klimaat of, waar relevant, schone energie en bevorderen, waar mogelijk, het gebruik van groene overheidsopdrachten;	a) door het programma gefinancierde projecten dragen bij aan de verwezenlijking van ten minste een van de doelstellingen van het programma op het gebied van milieu, klimaat, transitie naar een circulair economisch model of op het gebied van duurzame energie, zonder de andere doelstellingen te ondermijnen , en bevorderen, waar mogelijk, het gebruik van groene overheidsopdrachten;

Motivering

Het LIFE-programma moet niet slechts de EU-doelstellingen op het gebied van milieu, klimaat en energie „niet ondermijnen”, maar moet actief bijdragen aan de verwezenlijking ervan. Verder is de formulering „waar relevant, schone energie” nogal vaag.

Wijzigingsvoorstel 22

Artikel 13 (f)

Door de Europese Commissie voorgestelde tekst	Wijzigingsvoorstel van het CvdR
f) in voorkomend geval wordt bijzondere aandacht gegeven aan projecten in geografische gebieden met specifieke behoeften of kwetsbaarheden, zoals gebieden met specifieke milieuproblemen of natuurlijke beperkingen, grensoverschrijdende gebieden of ultraperifere gebieden.	f) in voorkomend geval wordt bijzondere aandacht gegeven aan projecten in geografische gebieden met specifieke behoeften of kwetsbaarheden, zoals gebieden met specifieke milieuproblemen (zoals gebieden die worden gekenmerkt door evidente problemen met de luchtkwaliteit, gevolgen van de klimaatverandering) of natuurlijke beperkingen, grensoverschrijdende gebieden (projecten waarbij transnationale samenwerking essentieel is om het milieu te beschermen en de klimaatdoelstellingen te halen), en regio's die door de klimaatverandering en andere wereldwijde veranderingen ernstig worden bedreigd, zoals de ultraperifere gebieden.

Motivering

Het is goed om meer nadruk te leggen op transnationale samenwerking, het probleem van de luchtkwaliteit, de risico's als gevolg van de wereldwijde en klimaatverandering en de specifieke kwetsbaarheid van de ultraperifere regio's. De problemen ten gevolge van de klimaatverandering betreffen vaak geografische gebieden met bijzondere behoeften of tekortkomingen, zoals eilanden, kuststeden en berggebieden.

[Opmerking vertaler: een andere voorgestelde wijziging is niet van toepassing op de Nederlandse versie]

Wijzigingsvoorstel 23

Nieuw artikel na artikel 13

Door de Europese Commissie voorgestelde tekst	Wijzigingsvoorstel van het CvdR
	<p>Subsidiabiliteit van projectkosten in verband met btw en personeel</p> <p>(1) De voorwaarden met betrekking tot de subsidiabiliteit van kosten zijn vastgelegd in artikel 126 van Verordening (EU, Euratom) nr. 966/2012. Tot die kosten behoren ook de btw en de personeelskosten.</p> <p>De Commissie verstrekt in de verslagen over de evaluatie halverwege en achteraf van het LIFE-programma een overzicht van btw-vergoedingen per lidstaat die projectbegunstigden van het LIFE-programma in het laatste betalingsstadium hebben aangevraagd.</p> <p>(2) Terugvorderbare btw is niet subsidiabel, ongeacht of de gegadigde deze terugvordert. De btw vormt geen subsidiabele uitgave, behalve wanneer zij effectief en definitief door de eindbegunstigde wordt gedragen. Btw die op enigerlei wijze kan worden teruggevorderd, kan, zelfs wanneer zij niet daadwerkelijk door de eindbegunstigde of door de individuele ontvanger wordt teruggevorderd, niet als subsidiabel worden beschouwd. Met de vraag of de eindbegunstigde of de individuele ontvanger een publiek- dan wel een privaatrechtelijke status heeft, wordt geen rekening gehouden bij de beslissing of de btw op grond van deze regel een subsidiabele uitgave vormt.</p> <p>(3) Niet-terugvorderbare btw kan als subsidiabele kosten worden opgeëist, mits het verzoek gestaafd wordt met deugdelijke bewijzen van de auditors of boekhouders van de organisatie. Btw die de eindbegunstigde of de individuele ontvanger niet kan terugvorderen vanwege specifieke nationale regels is uitsluitend een subsidiabele uitgave als die regels volledig in overeenstemming zijn met de btw-richtlijn 2006/112/EG.</p>

Motivering

Dit amendement is overgenomen uit een eerder advies van het CvdR (rapporteur: mevr. Twitchen, ENVE-V-018). De btw werd beschouwd als een belemmering voor de deelname aan eerdere edities van het LIFE-programma.

Wijzigingsvoorstel 24

Artikel 21, lid 4

Door de Europese Commissie voorgestelde tekst	Wijzigingsvoorstel van het CvdR
(4) Vóór de vaststelling van een gedelegeerde handeling raadpleegt de Commissie de door elke lidstaat aangewezen deskundigen overeenkomstig de beginselen die zijn neergelegd in het Interinstitutioneel Akkoord van 13 april 2016 over beter wetgeven.	(4) Vóór de vaststelling van een gedelegeerde handeling raadpleegt de Commissie de door elke lidstaat aangewezen deskundigen overeenkomstig de beginselen die zijn neergelegd in het Interinstitutioneel Akkoord van 13 april 2016 over beter wetgeven. In voorkomend geval raadpleegt zij de lokale en regionale overheden rechtstreeks en lanceert zij openbare raadplegingen.

Motivering

Het is goed om de lokale en regionale overheden uitdrukkelijk te vermelden.

Wijzigingsvoorstel 25

Nieuw artikel 21 bis na artikel 21

Door de Europese Commissie voorgestelde tekst	Wijzigingsvoorstel van het CvdR
	<p>Comitéprocedure</p> <p>(1) De Commissie wordt bijgestaan door het Comité voor het LIFE-programma voor het milieu en klimaatactie. Dit comité is een comité in de zin van Verordening (EU) nr. 182/2011.</p> <p>(2) Wanneer naar dit lid wordt verwezen, is artikel 5 van Verordening (EU) nr. 182/2011 van toepassing.</p> <p>Indien het comité geen advies uitbrengt, stelt de Commissie de ontwerputvoeringshandeling niet vast en is artikel 5, lid 4, derde alinea, van Verordening (EU) nr. 182/2011 van toepassing.</p>

Motivering

Dit amendement geeft de tekst van artikel 30 van de huidige LIFE-Verordening (EU) nr. 1293/2013 weer om te zorgen voor een grotere deelname aan en toezicht op de tenuitvoerlegging van het LIFE-programma.

II. BELEIDSAANBEVELINGEN

HET EUROPEES COMITÉ VAN DE REGIO'S

Algemene opmerkingen

1. verwelkomt het voorstel van de Commissie, die door het LIFE-programma in het volgende MFK zonder aarzeling voort te zetten uitdrukkelijk het succes en de Europese meerwaarde erkent die het programma tot nu toe heeft gehad.
2. Het CvdR is ingenomen met de specifieke verwijzing die in het voorstel voor een verordening is opgenomen naar de duurzame-ontwikkelingsdoelstellingen van de Verenigde Naties en met het streven om 25 % van de MFK-middelen ten goede te laten komen aan de klimaatdoelstellingen. Het spoort ertoe aan alle duurzame-ontwikkelingsdoelstellingen van de Verenigde Naties uitdrukkelijk te erkennen en te ondersteunen in de Uniebegroting.
3. Het LIFE-programma heeft reeds relevante directe impact op lokale en regionale overheden gehad bij het beschermen van de biodiversiteit, het verbeteren van de milieukwaliteit en zodoende het verminderen en verzachten van de dramatische gevolgen van de klimaatverandering, die in de eerste plaats wordt bestreden door lokale en regionale overheden.

4. stemt in met het voorstel om de begroting voor het LIFE-programma in het MFK met 60 % te verhogen, maar merkt op dat deze verhoging van de begroting samenvalt met een verbreding van de onderwerpen die in het toekomstige LIFE-programma in aanmerking komen voor financiering (zoals het nieuwe subprogramma „Overgang naar schone energie”, dat projecten zal financieren die in het huidige MFK vallen onder het Horizon 2020-programma). Het CvdR moet er dan ook wel op wijzen dat de door de Europese Commissie voorgestelde toename van de begroting in werkelijkheid ver verwijderd is van de 60 % die de Europese Commissie had aangekondigd. Het zou graag zien dat er wordt nagedacht over een verdere toename die aansluit bij het algemene MFK-voorstel.
5. Het CvdR is evenwel bezorgd dat de lokale en regionale autoriteiten in het volgende MFK 2021-2027 over het geheel genomen minder middelen tot hun beschikking zullen hebben voor projecten met betrekking tot klimaatbeleid en energietransitie, gezien het voorstel om de begrotingen van het EFRO en het Elfpo te verminderen.
6. Het CvdR is het er niet mee eens dat in het voorstel van de Commissie niet wordt verwezen naar het Comité LIFE, en is van mening dat het Comité LIFE niet moet worden opgeheven, maar dat het een doeltreffender deelname van lokale en regionale overheden aan het programma moet bevorderen.
7. Het CvdR is ingenomen met het besluit om in te zetten op de kwaliteit van de projecten, waarbij niet vooraf middelen worden toegewezen op basis van geografische criteria (maar waarbij wel een billijke en evenwichtige spreiding van de projecten wordt bevorderd), en verwelkomt de poging om de programmavoorschriften te vereenvoudigen, maar waarschuwt voor het risico om al te veel aspecten te reguleren bij gedelegeerde handelingen van het tweede niveau en zou in dit verband graag zien dat de niveaus van medefinanciering van de lokale en regionale overheden niet worden verlaagd in toekomstige oproepen tot het indienen van voorstellen.
8. Verbetering van het LIFE-programma is van essentieel belang. Dit kan worden bereikt door de herhaalbaarheid van succesvolle projecten te bevorderen en het programma ook te benutten als katalysator om extra middelen aan te trekken (particuliere en openbare middelen, te beginnen bij het Europees Fonds voor Regionale Ontwikkeling). Het CvdR verzoekt de Commissie om te voorzien in passende voorlichtings-, disseminatie- en technische-ondersteuningsmiddelen om de lokale en regionale autoriteiten aan te moedigen deel te nemen aan het programma en hen daarbij te ondersteunen, en beveelt in dit verband aan om netwerkprojecten tussen de nationale contactpunten te promoten teneinde de uitwisseling van beste praktijken en transnationale samenwerking te bevorderen.
9. Het CvdR onderstreept de relevantie en het belang van het Natura 2000-netwerk voor het LIFE-programma en is van mening dat ondersteuning van dit netwerk centraal moet blijven staan in het subprogramma „Natuur en biodiversiteit”.
10. Het CvdR is het ermee eens dat moet worden geprobeerd om het aantrekken van particuliere middelen voor milieu-investeringen te bevorderen, maar verzoekt de Commissie meer duidelijkheid te verschaffen over de „blendingverrichtingen” en over de resultaten die zijn bereikt met de in het kader van het programma LIFE 2014-2020 gefinancierde proefprojecten.

Brussel, 9 oktober 2018.

De voorzitter
van het Europees Comité van de Regio's
Karl-Heinz LAMBERTZ